

Особливості судового розгляду справ про примусове відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності

*Ільницький Олег Володимирович,
доцент кафедри адміністративного і фінансового
права Львівського національного університету імені
Івана Франка, кандидат юридичних наук*

*Ільків Наталія Володимирівна,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін
Львівського державного університету внутрішніх
справ, кандидат юридичних наук, доцент*

УДК 349.428

Постановка проблеми. Закон України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» (далі – Закон про відчуження) [1] закріпив концепцію, за змістом якої у разі неотримання згоди власника земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, на викуп цих об'єктів для суспільних потреб, зазначені об'єкти можуть бути примусово відчужені у державну чи комунальну власність за рішенням суду (ст. 15). Ця категорія справ стала не лише одним із первістків «агресивних» у відношенні до прав, свобод та інтересів осіб форм діяльності судової влади незалежної України, але й серйозним випробуванням для функціонування адміністративного судочинства, у провадженнях якого вона реалізовується.

Включена до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС) [2] Законом про відчуження ст. 183-1 визначає лише окремі формально-процесуальні моменти провадження у справах за адміністративними позовами

про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності, й не дає відповіді на ключові питання предмета та закономірностей його дослідження судами у таких справах. Відповідь на це можна отримати лише шляхом комплексного та системного дослідження КАС у цілому та Закону про відчуження.

Стан дослідження теми. Проблема примусового відчуження об'єктів нерухомості з мотивів суспільної необхідності є комплексним правовим інститутом, що потребує при його дослідженні аналізу науково-практичних підходів представників науки конституційного, земельного права та теорії адміністративної юстиції щодо розуміння основних категорій. Ці питання ґрунтовно досліджувалися у працях В.Б. Авер'янова, О.В. Дзери, О.В. Єлісеєвої, М.В. Краснової, П.Ф. Кулинича, А.М. Мірошніченка, В.В. Носіка, Н.І. Титової, М.С. Федорченка, М.В. Шульги та інших учених. Проблема відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності стала об'єктом дисертаційного дослідження Є.П. Суєтнова (2013) [3]. Але слід наголосити, що недостатніми є сучасні наукові розвідки щодо процесуальних особливостей судового розгляду справ про відчуження земельних ділянок та інших об'єктів, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

Метою статті є аналіз проблеми правозастосування при розгляді спорів щодо захисту прав приватних власників земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, у разі відчуження з мотивів суспільної необхідності в умовах чинної нормативно-правової бази.

Виклад основного матеріалу. Основні елементи правовідносин, які підлягають дослідженню адміністративними судами при вирішенні пред'явлених позовів, ґрунтуються на перевірці правового статусу суб'єкта владних повноважень, який звернувся із позовом, правового статусу земельної ділянки та іншого об'єкта нерухомості, що на ній розміщений, дотримання

формальної процедури відчуження, визначеної законом у діях суб'єкта владних повноважень.

За змістом п. 1 частини першої ст. 107 КАС першим і найважливішим моментом з точки зору відкриття судового провадження є встановлення достатньої адміністративної процесуальної дієздатності особи на звернення із вимогами про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності.

Оскільки при визначенні кола справ, які розглядаються за зверненням суб'єктів владних повноважень, необхідно виходити з конституційного принципу, що органи влади діють тільки на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що передбачені законом, відповідно, суб'єкти владних повноважень можуть звертатися до адміністративного суду тільки у випадках, передбачених законом. При цьому в законі повинно чітко визначатися право та первинні нормативні підстави конкретного органу на звернення до адміністративного суду – фактично, закон повинен надати достатню адміністративну процесуальну дієздатність – здатність своєю заявою породжувати адміністративні процесуальні правовідносини.

І якщо перевірка наявності підстав пред'явлення позову є одним із елементів процесуальної діяльності суду при розгляді справи, від якої залежить його подальше рішення по суті, то встановлення наявності суб'єктивного повноваження, наданого законом, із зверненням з адміністративним позовом повинно бути перевірено суддею вже при першому ознайомленні з позовною заявою.

Частина перша ст. 183-1 КАС визначає, що право звернутися з адміністративним позовом про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності мають органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які відповідно до закону можуть викуповувати ці об'єкти для суспільних потреб. Дещо інше формулювання за змістом, але тотожне за суттю міститься у частині першій ст. 16 Закону про відчуження, яка говорить, що

орган виконавчої влади чи орган місцевого самоврядування, що прийняв рішення про відчуження земельної ділянки, у разі недосягнення згоди з власником земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, щодо їх викупу для суспільних потреб відповідно до розділу II цього Закону звертається до адміністративного суду з позовом про примусове відчуження зазначених об'єктів.

Аналіз цих нормативних приписів дозволяє дійти висновку, що право на звернення із подібними позовами до адміністративного суду мають лише ті суб'єкти владних повноважень, за якими закон визначив повноваження на викуп таких об'єктів, тобто визначені статтями 8, 9 Закону про відчуження.

Показовою у цьому відношенні є постанова Львівського апеляційного адміністративного суду від 30 липня 2012 р. у справі № 2а-2/12/9104. Суд, виходячи з того факту, що Кабінетом Міністрів України 17 березня 2011 р. прийняте розпорядження № 195-р «Про викуп земельних ділянок з мотиву суспільної необхідності», тобто прийняте рішення про викуп, дійшов висновку, що саме Кабінет Міністрів України має виключне право на звернення із адміністративним позовом про примусове відчуження таких земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності. Крім того, обґрунтовуючи своє рішення, суд послався на частину четверту ст. 8 Закону України «Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні», згідно з якою зверненню із адміністративним позовом про примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності має передувати прийняття органом, що прийняв рішення про викуп земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності, рішення про примусове відчуження об'єкта права приватної власності з мотиву суспільної необхідності. Відтак у разі відмови власника об'єкта права приватної власності від укладення договору купівлі-продажу або іншого правочину щодо відчуження такого об'єкта орган, що прийняв рішення про його викуп, зобов'язаний прийняти рішення про примусове відчуження об'єкта права приватної власності з мотиву суспільної необхідності. Однак, як видно із матеріалів справи, таке рішення

органом, що прийняв рішення про викуп у відповідачів спірних земельних ділянок, не приймалось, а тому суд дійшов висновку, що звернення до суду Львівської обласної державної адміністрації із даним позов здійснено з порушенням встановленої Законом процедури та є передчасним.

Також суд звернув увагу на недотримання обов'язкової умови для звернення до суду з таким позовом – відсутність згоди власника земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, на викуп цих об'єктів для суспільних потреб. Однак, у матеріалах справи наявні нотаріально посвідчені заяви відповідачів про надання згоди на отримання взамін інших рівноцінних земельних ділянок.

З норм статей 8, 9 Закону про відчуження видно, що законодавець застосував диференційований підхід визначення права на застосування викупу земельних ділянок та інших об'єктів нерухомого майна залежно від виду суб'єкта владних повноважень (природи його повноважень) – орган виконавчої влади чи місцевого самоврядування, конкретної суспільної потреби, та її значення (загальнодержавне чи місцеве), адміністративно-територіальне розміщення відчужуваного об'єкта та його співвідношення із територією поширення компетенції відповідного суб'єкта владних повноважень. Саме така сукупність ознак і повинна враховуватися при визначенні правоздатності для звернення до суду суб'єкта владних повноважень з відповідним позовом.

Встановлення невідповідності суб'єкта із правом на звернення, на нашу думку, повинно бути однозначною підставою для повернення позовної заяви позивачеві на підставі п. 3 частини третьої ст. 108 КАС або залишення позовної заяви без розгляду на підставі п. 1 частини першої ст. 155 КАС, якщо вказані обставини будуть встановлені вже після відкриття провадження по справі.

Питання наявності відповідної процесуальної правосуб'єктності на звернення до суду з адміністративним позовом про примусове відчуження об'єктів нерухомості з мотивів суспільної необхідності потребує розв'язання низки дотичних проблем.

У коментарі до КАС України [4, с. 144, 267] при визначенні категорії справ, що можуть порушуватися за позовами суб'єктів владних повноважень, на підставі ст. 14 Закону України «Про автомобільні дороги» визначено, що розгляд спорів про відчуження (викуп) землі, що є приватною чи комунальною власністю, для будівництва та реконструкції автомобільних доріг загального користування здійснюється за позовом Державної служби автомобільних доріг України. З огляду на предмет позову, його заявлення напряму дотичне до питань сфери регулювання Закону про відчуження, що створює нормативну колізію. Однак системний аналіз нормативних положень законодавства дає нам підстави стверджувати про передчасність таких висновків.

Статті 12, 14 Закону «Про автомобільні дороги» [5] визначають, що у разі необхідності відчуження землі, що є приватною чи комунальною власністю, для будівництва та реконструкції автомобільних доріг загального користування, за пропозицією Державної служби автомобільних доріг України створюється державна комісія, яка пропонує викуп земельних ділянок за ринковою ціною з урахуванням ринкової вартості розташованих на ній будинків чи споруд. У разі незгоди власників із запропонованою ціною викуп цих земель здійснюється в судовому порядку. Таким чином, законодавчі приписи не містять конкретного повноваження органу державного управління автомобільними дорогами загального користування на звернення з позовом про примусове відчуження земельних ділянок та інших об'єктів нерухомості, що на них розміщені з мотивів суспільної необхідності (будівництво та реконструкція автомобільних доріг). Також закон не створює будь-якого особливого нормативного порядку відчуження нерухомості у цьому випадку, що дозволяє обґрунтовано припускати уніфікацію порядку примусового відчуження земель з мотивів суспільної необхідності у законодавстві України. На це ж спрямовує і п. 9 постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ» [6]: викуп земельних ділянок для суспільних потреб і примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності (статті 146, 147 ЗК України)

проводиться відповідно до Закону України про відчуження у порядку, передбаченому відповідними процесуальними кодексами. Вважаємо, що саме цим шляхом повинна прямувати як практика правозастосування, так і подальша законотворчість.

За змістом частини другої ст. 183-1 КАС вказана категорія справ підсудна у першій інстанції апеляційним адміністративним судам за місцем розташування нерухомого майна, що підлягає примусовому відчуженню. Вирішити це питання з позицій територіальної підсудності справи слід відповідно до додатка 2 до Указу Президента України «Про утворення місцевих та апеляційних адміністративних судів, затвердження їх мережі та кількісного складу суддів». Положення щодо такої інстанційної підсудності справ було предметом перевірки Конституційного Суду України, який у своєму Рішенні від 29 серпня 2012 р. № 16-рп/2012 (справа про підсудність окремих категорій адміністративних справ) не знайшов порушень у таких винятках [7].

Позовна заява про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності подається до адміністративного суду без сплати судового збору (частина третя ст. 183-1 КАС). Аналогічна норма знайшла своє закріплення і у п. 15 частини першої ст. 5 Закону України «Про судовий збір», що є достатньою нормативною підставою для звільнення від сплати судового збору.

Отже, в разі дотримання вказаних вимог, належного оформлення позовної заяви, подання її повноважним суб'єктом до компетентного суду останній повинен відкрити провадження та розпочати розгляд справи.

Частина четверта ст. 183-1 КАС встановила граничний максимальний строк вирішення такої справи – два місяці з дня надходження позовної заяви. Протягом цих двох місяців перед судом стоїть важливе завдання – перевірити достатність підстав та фактичну обґрунтованість для примусового відчуження об'єкта приватної власності особи. З метою надання повної оцінки цим обставинам адміністративний суд повинен чітко та неухильно слідувати

приписам Закону про відчуження та визначеним КАС процесуальним правилам адміністративного судочинства.

Звичайно, базове значення у цьому процесі має аналіз ст. 15 Закону про відчуження, яка прямо визначає підстави для примусового відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Вказівка на «...неотримання згоди власника... з викупом цих об'єктів для суспільних потреб...» стверджує визнану доктринальну закономірність цієї категорії справ – суб'єкт владних повноважень має право звернутися до суду, але після встановленої законом процедури вирішення цього спору в досудовому порядку. Тобто звернення одразу до суду з вимогами про примусове відчуження об'єктів з мотивів суспільної необхідності, оминаючи попередню процедуру можливого погодження питання із власником, є незаконним, якими б нагальними обставинами воно не обґрунтовувалося, а в такому позові належить відмовити. Особливу увагу слід звернути і на той факт, що частина перша ст. 15 Закону про відчуження визначає можливість звернення про примусове відчуження з мотивів суспільної необхідності для задоволення лише частини з перерахованих у Законі суспільних потреб.

Очевидно, що в цьому разі суду не лише слід перевірити, а суб'єкту владних повноважень відповідно до правил доказування у адміністративному судочинстві – подати докази щодо простого звернення з пропозицією про викуп об'єкта нерухомості для суспільних потреб, але й відслідкувати дотримання законності визначеної у нормативному порядку процедури (розділ II Закону про відчуження). Порушення цього порядку повинно мати такі ж наслідки, що й повне його попереднє ігнорування.

Правильність цього висновку стверджує і частина перша ст. 16 Закону про відчуження, де нормативним приписом прямо вказано на можливість звернення до суду з аналізованою вимогою «у разі недосягнення згоди з власником земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, щодо їх викупу для суспільних потреб відповідно до розділу II цього Закону».

У зв'язку з цим актуальним є й питання про можливість часткового задоволення судом вимог суб'єкта владних повноважень – присудження проведення примусового відчуження частини з витребовованої земельної ділянки та інших об'єктів нерухомості (наприклад, якщо суд встановить наявність та достатність усіх нормативних передумов, але лише щодо частини з масиву земельної ділянки). На нашу думку, здійснення таких дій самовільно судом, як і при зміні позовних вимог шляхом їх зменшення суб'єктом владних повноважень-позивачем є неможливим з нормативної точки зору, оскільки в такому випадку буде порушено принцип обов'язкової попередньої позасудової процедури викупу конкретної земельної ділянки для суспільних потреб, а отже – порушено визначений законодавством порядок примусового відчуження.

Свідченням необхідності попередньої позасудової процедури викупу є положення ст. 7 Закону про відчуження (з урахуванням змін від 5 липня 2012 р.), де зазначається, що «у разі прийняття рішення про викуп чи примусове відчуження частини земельної ділянки для суспільних потреб виділення такої частини в окрему земельну ділянку здійснюється за відповідною технічною документацією із землеустрою, підставою для розроблення якої є нотаріально посвідчена згода власника земельної ділянки на поділ земельної ділянки чи рішення суду». Звідси слідує, що для прийняття судом рішення про необхідність відчуження лише частини земельної ділянки та її поділу й формування як самостійної передусє рішення уповноваженого органу саме щодо частини земельної ділянки.

Але суди при постановленні такого рішення повинні враховувати і норму частини п'ятої ст. 3 Закону про відчуження, відповідно до якої «у разі якщо відчужується частина земельної ділянки, а решта її площі не може раціонально використовуватися за цільовим призначенням, за вимогою власника земельної ділянки відчуженню підлягає вся земельна ділянка». Однак Закон не вказує, хто має визначити можливість використання решти земельної ділянки за цільовим призначенням і в якому порядку. Єдиний акт, у якому визначаються мінімальні розміри земельних ділянок, – це постанова Кабінету Міністрів України «Про

затвердження мінімальних розмірів земельних ділянок, які утворюються в результаті поділу земельної ділянки фермерського господарства, що успадковується» від 10 грудня 2003 р. № 1908. Цей акт міг би бути застосований до певного кола відносин, виходячи з аналогії закону.

Відповідь на питання про те, чи може бути раціонально використана за цільовим призначенням решта земельної ділянки, могла б бути дана в результаті проведення експертизи з урахуванням чинних нормативних документів у галузі будівництва, санітарних норм та правил тощо.

Наслідком розгляду справи в адміністративному суді є відповідна постанова, що повинна бути ухвалена судом відповідно до норм матеріального права при дотриманні норм процесуального права, на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин в адміністративній справі, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні (частини друга, третя ст. 159 КАС).

Крім традиційної форми судового акта в порядку адміністративного судочинства (ст. 163 КАС), частина п'ята ст. 183-1 КАС визначає перелік додаткових реквізитів прийнятої судом постанови. У постанові адміністративного суду про задоволення позову зазначається інформація про: об'єкт примусового відчуження, його місцезнаходження, площу, кадастровий номер, цільове призначення, категорію земель; умови попереднього повного відшкодування вартості земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, збитків, завданих власнику внаслідок примусового відчуження, та їх розмір, визначений відповідно до закону; строк, протягом якого власник має звільнити земельну ділянку, інші об'єкти нерухомого майна, що на ній розміщені; джерело фінансування витрат, пов'язаних із примусовим відчуженням.

На підставі попереднього аналізу підстав примусового відчуження земельних ділянок та інших об'єктів нерухомого майна, їхня наявність чи відсутність у кожній конкретній ситуації повинна бути чітко зафіксована у постанові адміністративного суду з посиланням на відповідне законодавство.

Формулюючи вимоги до суду в позові та в подальшому, при його вирішенні судом, як повноваження суду визначається примусове відчуження земельної ділянки та інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені. Тобто резолютивна частина позитивного рішення (постанови) міститиме припис наступного характеру: «Позов задовольнити повністю. Примусово відчужити у власність держави (або територіальної громади села, селища, міста) земельну ділянку...». Фактично зі змісту визначення примусового відчуження, поданого у абзаці шостому ст. 1 Закону про відчуження, та подальшого комплексного тлумачення цього ж Закону в цілому слід дійти висновку, що примусове відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності – це нормативно-словесна формула, що визначає перехід права власності на земельні ділянки, інші об'єкти нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, до держави чи територіальної громади з мотивів суспільної необхідності за рішенням суду. А тому постанова суду із таким формулюванням означатиме перехід прав власності, що за змістом є однією з передумов для достатності підстав державної реєстрації згідно з діючим законодавством.

Формулюючи резолютивну частину, у ній слід чітко визначати об'єкт примусового відчуження, його місцезнаходження, площу, кадастровий номер, цільове призначення, категорію земель, згідно з відомостями офіційної документації (земельно-кадастрової або з Реєстру права власності на нерухоме майно).

При цьому питання щодо примусового відчуження об'єктів нерухомості повинно бути вирішено з максимальною посуб'єктною та пооб'єктною індивідуалізацією у рішенні суду: в разі якщо власник земельної ділянки (її частини), що відчужується, є також власником житлового будинку, інших будівель, споруд, багаторічних насаджень, що на ній розміщені, вимога про відчуження земельної ділянки розглядається разом із вимогою про припинення права власності на зазначені об'єкти; у разі якщо земельна ділянка (її частина),

що відчужується, житловий будинок, інші будівлі, споруди, багаторічні насадження, що на ній розміщені, перебувають у власності кількох осіб, питання про відчуження розглядається з кожним із власників (частини друга, четверта ст. 3 Закону про відчуження). Це водночас не виключає можливості об'єднання проваджень при розгляді справ за правилами ст. 116 КАС.

Максимальна індивідуалізація суб'єктів та об'єктів розгляду і вирішення справи є необхідною як при позитивному вирішенні справи, так і при прийнятті постанови про відмову в задоволенні позову з огляду на те, що наявність у спорі між тими самими сторонами, про той самий предмет і з тих самих підстав таких, що набрали законної сили: постанови суду чи ухвали суду про відмову у відкритті провадження в адміністративній справі, про закриття провадження в такій справі у зв'язку з відмовою позивача від адміністративного позову або примиренням сторін є перешкодою для повторного звернення з відповідними вимогами до тих самих осіб у судовому порядку (п. 2 частини першої ст. 109 КАС – «відмова у відкритті провадження», п. 4 частини першої ст. 157 КАС – «закриття провадження у справі»).

Одним із принципів примусового відчуження власності з мотивів суспільної необхідності Конституцією визначено попереднє та повне відшкодування завданих власнику збитків. Цей самий принцип перенесено і до абзацу другого частини третьої ст. 4 Закону про відчуження, а відповідно, за його дотриманням теж повинен слідкувати суд при вирішенні заявленого позову. Більше того, частина п'ята ст. 183-1 КАС додатковим реквізитом постанови визначила умови попереднього повного відшкодування вартості земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, збитків, завданих власнику внаслідок примусового відчуження, та їх розмір, визначений відповідно до закону.

Окрім визначених правил, на нашу думку, слід наполягти на тому, що одним із обов'язкових елементів постанови у зазначеній категорії справ повинна стати конкретна вказівка суспільної необхідності, визначеної за правилами Закону про відчуження. На цьому елементі та необхідності його

чіткого дотримання акцентує увагу в категоричній формі ряд нормативних приписів Закону про відчуження. Зокрема, частина п'ята ст. 4 Закону визначає, що викуплена або примусово відчужена земельна ділянка не може бути передана в користування або у власність фізичній чи юридичній особі для цілей, не пов'язаних із забезпеченням суспільних потреб або суспільної необхідності, визначених у рішенні органу державної влади чи органу місцевого самоврядування про відчуження зазначеної земельної ділянки; частина третя ст. 18 передбачає використання та розпорядження земельною ділянкою, іншими об'єктами нерухомого майна, що на ній розміщені, викупленими для суспільних потреб або примусово відчуженими з мотивів суспільної необхідності, здійснюються в порядку, встановленому законом для забезпечення суспільних потреб, що стали підставою для викупу таких об'єктів. Таким чином, цільове призначення подальшого використання вилученої земельної ділянки чи іншого нерухомого майна є однією з найістотніших складових подальшого правового режиму відчуженої власності. Його ж дотримання без попередньої конкретної вказівки в акті правозастосування буде істотно утрудненим та не матиме в подальшому правової основи.

Більше того, звертаючись до питання цільового характеру забезпечення конкретної суспільної необхідності використання земельних ділянок та інших об'єктів нерухомого майна, що на них розташовані, слід наголосити на приписах ст. 19 Закону про відчуження, яка фактично визначає можливість строкового характеру примусового відчуження, ставлячи його у залежність від існування такої цільової необхідності. У разі ж, якщо потреба у використанні земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, викуплених для суспільних потреб чи примусово відчужених з мотивів суспільної необхідності, відпала, орган, який прийняв рішення про викуп цих об'єктів, протягом місяця з дня, коли йому стало відомо чи повинно було стати відомо про це, приймає відповідне рішення, будучи зобов'язаним розпочати процедуру повернення відчужених об'єктів попередньому власнику. Це ще раз

підкреслює значення чіткого визначення тієї суспільної необхідності, що є підставою для задоволення позову у відповідній судовій постанові.

Таким чином, поява Закону, який регламентує порядок примусового відчуження земельних ділянок та інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, є безперечним позитивом та кроком назустріч цивілізованам відносинам між власником та суспільством і державою, яка його представляє, на шляху узгодження відносно абсолютної свободи власності. Більше того, вибір саме адміністративної судової форми вирішення такого спору є беззаперечним позитивом згаданого Закону про відчуження. Однак наявність такого порядку і навіть надання йому формальної сили закону як вищого нормативно-правового акта не гарантує абсолютної захищеності осіб, оскільки суди лише реалізують надані їм повноваження з дотримання визначеного Законом порядку.

Список використаних джерел

1. Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності : Закон України від 17 листопада 2009 р. // ВВРУ. – 2010. – № 1. – Ст. 2.
2. Кодекс адміністративного судочинства України від 6 липня 2005 р. № 2747-IV // ВВРУ. – 2005. – №№ 35-36, № 37. – Ст. 446.
3. Суєтнов Є.П. Відчуження земельних ділянок для суспільних потреб та з мотивів суспільної необхідності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06 / Є.П. Суєтнов. – Х., 2013. – 20 с.
4. Кодекс адміністративного судочинства України : науково-практичний коментар / За заг. ред. Р.О. Куйбіди. – 3-тє вид., допов. – К. : Юстініан, 2009. – 435 с.
5. Про автомобільні дороги : Закон України від 8 вересня 2005 р. // ВВРУ. – 2005. – № 14. – Ст. 58.

6. Про практику застосування судами земельного законодавства при розгляді цивільних справ : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 20 квітня 2004 р. // Електронний ресурс // Режим доступу: <http://www.scourt.gov.ua/clients/vs.nsf/0/E5DB134E2C2BE3D7C3256EBD>

7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини четвертої статті 18, статті 171-1, частини першої ст. 180 КАС України, 50 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини четвертої статті 18, частин другої, третьої, п'ятої ст. 171-1, частин другої, шостої ст. 183-1 КАС України та 54 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частини першої ст. 89 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», частини четвертої статті 18, статті 171-1 КАС України (справа про підсудність окремих категорій адміністративних справ) від 29 серпня 2012 р. № 16-рп/2012 // ОВУ. – 2012. – № 70. – ст. 14.

Гльницький О.В., Гльків Н.В. Особливості судового розгляду справ про примусове відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, з мотивів суспільної необхідності

На основі аналізу чинного законодавства про примусове відчуження земельних ділянок з мотивів суспільної необхідності досліджені питання достатньої адміністративної процесуальної дієздатності особи на звернення з адміністративним позовом про примусове відчуження земельної ділянки, інших об'єктів нерухомого майна, що на ній розміщені, з мотивів суспільної необхідності. Зроблено висновок про необхідність максимальної індивідуалізації суб'єктів та об'єктів у постанові адміністративного суду як про задоволення позову, так і про відмову.

Ключові слова: примусове відчуження земельної ділянки; мотиви суспільної необхідності; право на звернення з адміністративним позовом про примусове відчуження земельної ділянки з мотивів суспільної необхідності; постанова адміністративного суду.

Ильницкий О.В., Илькив Н.В. Особенности судебного разбирательства дел о принудительном отчуждении земельных участков, иных объектов недвижимого имущества, размещенных на них, по мотивам общественной необходимости

На основе анализа действующего законодательства о принудительном отчуждении земельных участков по мотивам общественной необходимости исследованы вопросы достаточной административной процессуальной дееспособности лица на обращение с административным иском о принудительном отчуждении земельного участка,

других объектов недвижимого имущества, размещенных на нем, по мотивам общественной необходимости. Сделан вывод о необходимости максимальной индивидуализации субъектов и объектов в постановлении административного суда как об удовлетворении иска, так и об отказе.

Ключевые слова: принудительное отчуждение земельного участка; мотивы общественной необходимости; право на обращение с административным иском о принудительном отчуждении земельного участка по мотивам общественной необходимости; постановление административного суда.

Пnytskyi O.V., Pkiv N.V. Features of judicial trial of businesses about a force alienation of lot lands, other immobile objects, that on them placed, from reasons of public necessity

On the basis of analysis of current legislation about a force alienation of lot lands from reasons of public necessity investigational questions of sufficient administrative judicial capability of person on handling requirements about a force alienation of lot land, other immobile objects, that on her placed, from reasons of public necessity. Conclusion about the necessity of maximal individualization of subjects and objects of consideration for resolution of administrative court about accepting a claim and about a refuse is basic.

Key words: force alienation of lot land; reasons of public necessity; right on handling an administrative lawsuit about a force alienation of lot land, from reasons of public necessity; resolution of administrative court.